

Сидор В.М.

к.т.н., доцент

доцент кафедри експертизи харчових продуктів, Національний університет харчових технологій, м. Київ

ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОПЕРАТОРІВ РИНКУ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

Ефективне функціонування системи управління якістю дозволяє операторам ринку харчових продуктів виготовляти продукцію із стабільними показниками якості і таким чином успішно конкурувати як на внутрішньому так і на зовнішніх ринках, а також задовольняти потреби споживачів.

Відомо, що одним із важливих інструментів для поліпшення ефективності функціонування системи управління якістю є її перевірка у вигляді як внутрішніх та зовнішніх аудитів. Здійснення аудитів повинно проходити з застосуванням принципів, таких як, дотримання етичних норм аудитора, чесність у висвітленні результатів, професійна майстерність, конфіденційність, підхід, що базується на доказах, які можна перевірити, незалежність у діяльності здійснення аудиту. Дотримання цих принципів слугує передумовою отримання достовірних результатів, і уможливорює те, що за схожих обставин члени групи аудиту працюють незалежно один від одного і роблять схожі висновки.

Рішення щодо проведення аудитів повинно приймати вище керівництво оператора ринку. Для проведення аудитів необхідно розробляти програму аудиту у якій містяться заходи, заплановані на визначений період часу для досягнення конкретних цілей. Програма аудиту повинна містити критерії аудиту, загальні цілі, графік проведення аудиту, методи та методики проведення аудиту, правила конфіденційності і захисту інформації. Виконання програми аудиту обов'язково супроводжують моніторингом і вимірюваннями, щоб забезпечити впевненість у досягненні цілей аудиту. Послідовність виконання робіт щодо управління програмою аудиту бажано проводити згідно з циклом Демінга PDCA:

- плануй: встановлення цілей програми аудиту;
- виконуй: безпосереднє виконання робіт за програмою аудиту;
- перевіряй: моніторинг програми аудиту;
- дій: критичне аналізування та поліпшування програми аудиту.

Алгоритм аудиторської діяльності відображається у такій строгій логічній послідовності за такими етапами:

перший етап – початок аудиту. На цьому етапі передбачається: а) налагодження початкового зв'язку з об'єктом аудиту з метою встановлення способів обміну інформацією, встановлення організаційних заходів щодо аудиту, зокрема складання плану аудиту та графіку його проведення; б) встановлення можливості здійснення аудиту з метою впевненості у тому, що цілі аудиту будуть досягнуті;

другий етап – підготовка до аудиторської діяльності. На цьому етапі передбачається: а) критичне аналізування документації яка стосується системи управління якістю об'єкта аудиту з метою виявлення можливих невідповідностей; б) підготовка плану аудиту на основі інформації, яка є в програмі аудиту та інформації, яку надає об'єкт аудиту; в) визначення робочих завдань для членів групи аудиту з метою результативного використання наявних ресурсів, а також ролі кожного аудитора і технічних експертів у проведенні аудиту; г) підготовка робочих документів таких як, опитувальні анкети, бланки протоколів невідповідностей тощо;

третій етап – здійснення безпосередньо аудиторської діяльності. На цьому етапі передбачається: а) проведення попередньої наради за участі вищого керівництва об'єкту аудиту і посадових осіб, у підрозділах яких заплановано аудит, з метою представлення членів групи аудиту, погодження плану аудиту з усіма зацікавленими сторонами; б) критичне аналізування документів під час проведення аудиту з метою визначення

відповідності документації системи управління якістю критеріям аудиту; в) обмін інформацією під час проведення аудиту з метою оцінювання ходу виконання аудиту та перерозподілу за потреби, робочих завдань між членами групи аудиту; г) визначення ролей та відповідальності уповноважених супроводжуючих осіб з метою засвідчення даних аудиту та наданні відповідних пояснень і сприянню у зборі необхідної інформації та її перевірці; д) збирання, перевіряння інформації, отримання доказів аудиту, підготування даних та висновків аудиту з метою вибору джерел інформації, збирання інформації за допомогою належної вибірки, отримання доказів аудиту, оцінювання за критеріями аудиту, отримання даних аудиту і їх критичне аналізування, підготовка висновків аудиту; е) проведення заключної наради з метою презентації даних та висновків аудиту, визначення способу звітування про аудит, представлення рекомендацій щодо поліпшення функціонування системи управління якістю, визначення діяльності після завершення аудиту, виконання коригувальних і запобіжних заходів;

четвертий етап – підготовка та представлення звіту про аудит у повній, точній, чіткій та стислій формі;

п'ятий етап – завершення аудиту за результатами виконання усіх робіт, які передбачені планом аудиту;

шостий етап – виконання подальших дій за результатами аудиту. Залежно від цілей аудиту у висновках може бути зазначено потребу внести певні коригування щодо виявлених невідповідностей або вжити коригувальні, запобіжні чи інші дії за рекомендаціями з поліпшування системи управління якістю.

Практичний досвід, набутий під час проведення аудиту повинен долучатися до загального процесу поліпшування системи управління якістю виробництва харчових продуктів, і це надасть операторам ринку тверду впевненість у тому що система працює ефективно.

Список використаних джерел

1. ДСТУ ISO 9001:2015. Системи управління якістю. Вимоги. [Чинний від 2015-12-31]. Вид. офіц. Київ : ДП УкрНДНЦ, 2016. 32 с.
2. ДСТУ ISO 19011:2012. Настанови щодо здійснення аудитів систем управління (ISO 19011:2011.IDT). [Чинний від 2013-07-01]. Вид. офіц. Київ : ДП УкрНДНЦ, 2013. 39 с.